

Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku

Barović, Nikica

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:177083>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-06-05**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij informatologije

Nikica Barović

Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku

Završni rad

Mentor: doc. dr. sc. Marija Erl Šafar

Sumentor: dr. sc. Tihana Lubina, poslijedoktorandica

Osijek, 2022.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za informacijske znanosti

Preddiplomski studij informatologije

Nikica Barović

Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku

Završni rad

Društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti, informacijski
sustavi i informatologija

Mentor: doc. dr. sc. Marija Erl Šafar

Sumentor: dr. sc. Tihana Lubina, poslijedoktorandica

Osijek, 2022.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravio te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, datum 5.9.2022.

Nikica Barović 0122232147
ime i prezime studenta, JMBAG

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Općenito o digitalnim repozitorijima.....	2
2.1 Digitalni repozitorij.....	2
2.2 Koja je uloga digitalnog repozitorija?.....	2
2.3 Sadržaj digitalnih repozitorija.....	3
2.4 Čuvanje znanstvenih saznanja pomoću digitalnih repozitorija.....	3
3. Vrste digitalnih repozitorija.....	4
3.1 Institucijski repozitoriji.....	4
3.2 Repozitoriji objekata učenja.....	5
3.3 Disciplinarni repozitoriji.....	5
4. Repozitoriji i otvoreni pristup znanosti.....	7
4.1 OpenDOAR.....	7
5. Digitalni repozitoriji u Hrvatskoj.....	8
5.1 Digitalni akademski arhivi i repozitorij – DABAR.....	8
5.2 HRČAK – Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa.....	9
5.3.ODRAZ – Otvoreni digitalni repozitorij akademske zajednice FFZG-a.....	10
5.4 Repozitoriji izvan sustava Dabar.....	10
5.5 Agregator Hrvatskih Repozitorija i Arhiva – ARA.....	11
6. Repozitorij Filozofskog Fakulteta u Osijeku.....	12
6.1 Općenito o repozitoriju.....	12
6.2 Prijavljivanje i početne mogućnosti.....	12
6.3 Pohranjivanje radova u repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku.....	15
6.4 Pohranjivanje diplomskih i završnih radova.....	15
6.5 Pohranjivanje drugih radova, knjiga i drugih dokumenata.....	16
6.6 Pregledavanje materijala u repozitoriju.....	17
6.7 Pretraživanje repozitorija.....	18
7. Statistike korištenja repozitorija Filozofskog fakulteta u Osijeku.....	20
7.1 Posjećenost repozitorija FFOS i statistika objavljenih objekata.....	20
8. Zaključak.....	22
9. Literatura.....	23

Sažetak

Rad pokriva razne teme, aspekte, vrste i funkcionalnosti digitalnih repozitorija. Prati strukturu naopake piramide, gdje se pokriva sve od osnovnih pojmova i definicija, preko svrhe i vrste repozitorija sve do akademskih aspekata repozitorija, odnosno u koje sve svrhe se koristi digitalni repozitorij u znanosti. Pokriveni su razni hrvatski skupovi repozitorija koji nude svoje usluge čuvanja, pohranjivanja i diseminacije objekata određenoj instituciji primjerice fakultetu kroz svoje repozitorije, te ih tako centraliziraju na jednom mjestu. Kako se tema pojmovno specificira i sužava kroz rad, na posljetku se opisuje Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku, opisan je sadržaj i mogućnosti koje repozitorij nudi u suradnji sa Dabrom.

Ključne riječi: Digitalni repozitorij, institucijski repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku, Hrčak, Dabar

1. Uvod

Digitalno doba donosi mnoge prednosti za svijet informacija, ali i postavlja pitanje kako upravljati tolikom količinom podataka, posebice kada su u pitanju znanstveni radovi, stručni radovi, disertacije i ostalo. Rješenje za centralizaciju znanstvenih radova i izvora na jedno mjesto su digitalni repozitoriji. U ovom radu se opisuju repozitoriji na razini djelovanja kao primjerice repozitoriji u odnosu na matičnu ustanovu odnosno institucijski repozitoriji, te repozitoriji koji su usmjereni na određeno specifično područje znanosti te repozitoriji koji se bave sakupljanjem, upravljanjem i širenjem sadržaja ili objekata u svrhe učenja i edukacije.

U nastavku se opisuje svrha i sadržaj repozitorija, ali i kako repozitoriji utječu na prezervaciju znanja i znanstvenih otkrića. Bitna stavka svakog repozitorija je njegov stupanj otvorenosti, odnosno pristupa javnosti znanstvenim i drugim radovima u svrhe promocije znanstvenog i akademskog načina razmišljanja. Digitalni repozitoriji u hrvatskoj kao što su Dabar, ARA, Zir i portali kao što je Hrčak služe upravo u te svrhe. Isto tako povećavaju popularnost i pristupnost sadržaju kroz vođenje brige o repozitorijima drugih ustanova, na taj način se lokaliziraju radovi određene ustanove na jednom mjestu bez posebnih potreba održavanja repozitorija od strane matične ustanove. Filozofski fakultet u Osijeku kao i mnogi drugi fakulteti surađuju s Dabrom u svrhe pohranjivanja i čuvanja sadržaja stvorenih od strane korisnika ustanove. Zbog toga je pohranjivanje i korištenje Repozitorija FFOS-a prilično jednostavno zbog dobro utemeljenog sustava i usluga koje Dabar pruža. Sadržaj repozitorija FFOS-a se u najvećoj količini sastoji od završnih i diplomskih radova, ali i stručnih radova te disertacija i znanstvenih radova.

U završetku rada prikazuje se statistika koja ukazuje na interes u repozitorij FFOS-a, na što ukazuje učestalost preuzimanja i pregledavanja sadržaja kroz godine. Kao i sve prednosti koje takav repozitorij može ponuditi svom korisniku, ali i osobama koje se interesiraju u sadržaj koji je tamo pohranjen.

2. Općenito o digitalnim repozitorijima

2.1 Digitalni repozitorij

Postoji više definicija digitalnog repozitorija, definicija se pomalo izmjenjuje ovisno o kojoj vrsti repozitorija je riječ. No sva shvaćanja se zasnivaju na nekoliko obaveznih stavki te se digitalni repozitorij može opisati kao „zbirka koja okuplja i trajno pohranjuje rezultate znanstveno-istraživačkog, intelektualnog i kreativnog rada određene ustanove (institucijski) ili radove iste znanstvene tematike (tematski).“¹

Dolaskom informacijskog i tehnološkog doba razvoj znanosti doživljava veliku promjenu, znanstvenici pomoću novih informacijskih tehnologija imaju mogućnost lakše suradnje. No kako bih diseminacija znanstvenih otkrića bila lokalizirana i nesmetana te kako bih se znanstvenici mogli koristiti prethodnim radovima u svrhe svoga istraživanja, pojavljuje se potreba za digitalizacijom informacijskih izvora. Kao rješenje tome imamo digitalne repozitorije koji se najčešće spominju i koriste u svrhe čuvanja intelektualnih tvorevina određene institucije.²

2.2 Koja je uloga digitalnog repozitorija?

Digitalno okruženje uz svoje olakšice kao što je mogućnost opširnog i preciznog odabira potrebnih podataka i informacija u svrhe istraživanja, donosi i svoje probleme, a to je problem organizacije velikih količina podataka. Digitalni repozitoriji nam danas značajno olakšavaju pri diseminaciji znanstvenih radova.³ Na institucijske repozitorije može se gledati kao na digitalne arhive koji su stvoreni od strane institucije, primjerice fakulteta, te sadržaj koji se nalazi u takvom institucijskom repozitoriju je u većini slučajeva dostupan svima, korisnicima ustanove ili općoj javnosti, uz pojedine iznimke pojedinih ustanova. Sama svrha digitalnih repozitorija je ponajprije pohrana i organizacija informacija, ali i sakupljanje i diseminacija informacija odnosno objekata repozitorija. Sveučilišni repozitoriji se koriste u svrhe širenja i postavljanja sadržaja koji je stvoren od strane sveučilišta odnosno sveučilišnih članova.

---

¹FFOS-repozitorij: Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/o-repozitoriju> (2022-08-15)

² Usp. Vrana, Radovan. Digital Repositories and the future of preservation and use of scientific knowledge. // Informatologia 44,1(2011), str. 55.

³ Isto, str. 56.

2.3 Sadržaj digitalnih repozitorija

Kao što je ranije spomenuto moguće je pohranjivati razne formate sadržaja u digitalni repozitorij što uključuje znanstvene radove te razne oblike materijala za e-učenje i ostali sadržaj koji može služiti u svrhe učenja koji nije nigdje dalje postavljen. Različitost sadržaja i formata koje digitalni repozitoriji podržavaju su velika prednost zbog kojih su korisni u svrhe učenja, odnosno služe kao resursi za učenje i istraživanje.⁴

2.4 Čuvanje znanstvenih saznanja pomoću digitalnih repozitorija

Kako digitalni repozitoriji imaju ulogu dugotrajnog arhiviranja, njihova uloga je također čuvanje velikih količina podataka kako bih ti podaci bili uvijek dostupni te prilagođeni potencijalnim tehnološkim promjenama u budućnosti. Najveća količina podataka dolazi upravo iz znanstvenog i inženjerskog područja, od kojih se dnevno stvaraju petabajti podataka na dnevnoj razini. Također uz podatke znanstvenih istraživanja čuvaju se i članci iz časopisa. Digitalni repozitoriji pomažu u očuvanju podataka jer usporedno sa tradicionalnim tiskanim časopisima, članci ostaju u svom izvornom stanju te nisu toliko skloni uništenju ili gubljenju.⁵ Velika prednost digitalnih repozitorija je to što podaci kroz otvoreni pristup postaju lako pretraživi pa korisnik može pretražiti po nazivu, ključnoj riječi i slično. Također, stariji časopisi nisu zastupljeni u velikom broju institucija, te samim time kroz vrijeme mogu biti uništeni ili nestati, dok digitalizacija to spriječava te osigurava dostupnost određenog, primjerice časopisa. Manji problem digitalizacije je što u elektroničkom obliku određeni časopisi neće sadržavati popratne materijale koje bih sadržavali u fizičkom odnosno tiskanom obliku kao što su posebne naslovnice, uvodne natuknice i slično.⁶

---

⁴ Usp. Vrana, Radovan. Digital Repositories and the future of preservation and use of scientific knowledge. // Informatologia 44,1(2011), str. 57.

⁵ Isto, str. 59.

⁶ Isto, str. 60.

3. Vrste digitalnih repozitorija

3.1 Institucijski repozitoriji

Jedna od definicija institucijskog repozitorija opisuje ih kao skup usluga koje sveučilište nudi članovima svoje zajednice za upravljanje i diseminaciju digitalnih materijala stvorenih od strane institucije i njenih članova. Iako dio te definicije u teoriji zvuči ispravno, u praksi se postavlja pitanje, što je „set usluga“? Odgovor na to pitanje nije jasno definiran to jest, ne postoji točan odgovor jer sama institucija treba definirati koje su usluge njihovog repozitorija. Institucijski repozitoriji samim time se trebaju razlikovati u svojim uslugama između institucija.

Ranije spomenuta različitost repozitorija odnosno podataka koje oni mogu pohranjivati jest ono što razlikuje određene institucije. Važno je razumjeti da iako je sadržaj institucijskih repozitorija opširan, on je uvijek u digitalnom obliku te se samim time razlikuje od ustanova koje svoju građu ili gradivo čuvaju i nude na uporabu isključivo u fizičkom obliku, kao što su knjižnica, arhivi i muzeji. Formati u kojima se digitalni sadržaj pohranjuje mogu biti u obliku slika, videa, zvučnog zapisa, objekata učenja (primjerice udžbenik) i slično, što ne znači da je sav sadržaj obavezno stvoren u digitalnom obliku već može biti retroaktivno dodan u repozitorij, primjerice skeniranje starih spisa, knjiga ili fotografija. Još neke od bitnih odlika institucijskih repozitorija su usmjerenost zajednici, institucijska podrška kroz održavanje repozitorija kako monetarno tako i tehnološki.⁷ Ranije spomenuta važnost sigurne pohrane i dostupnosti je također bitna stavka institucijskog repozitorija, autor, ali i korisnici trebaju imati otvoreni pristup određenom dokumentu u bilo koje vrijeme.

Funkcije koje definiraju institucijske repozitorije su „postavljanje materijala, određivanje metapodataka, kontrola pristupa, podrška lakoj pretraživosti, distribucija i očuvanje“.⁸

---

⁷ Usp. Gibbons, Susan. Defining an institutional repository. // Library Technology Reports 40,4(2009), str. 6.

⁸ Isto, str. 7.

3.2 Repozitoriji objekata učenja

Repozitoriji u obrazovnoj ulozi od velike su važnosti te potreba za njima kroz godine raste. Repozitorij kao objekt učenja se definira kao mrežno mjesto na koje stvaratelji sadržaja predaju svoje digitalne uradke u svrhe učenja i korištenja tih medija.⁹

U mnoštvu definicija mogu se izvući zajednički čimbenici i svojstva repozitorija objekata učenja, te su oni predstavljeni kao elektroničke baze podataka koje korisnicima omogućuju pretraživanje, pohranjivanje, postavljanje i objavljivanje resursa za korištenje u edukacijske svrhe. Edukacijski materijal postavlja se uz svoje metapodatke na repozitorij ili se postavljaju samo metapodaci koji usmjeravaju korisnika na traženi sadržaj.¹⁰

Još neke funkcionalnosti repozitorija objekata učenja su pregledavanje sadržaja prije nego se preuzme, zatim samo preuzimanje sadržaja ili pak izmjena preuzetog sadržaja, no samo u slučaju licenciranog dopuštenja. Jedna od funkcionalnosti je također i komentiranje ili ocjenjivanje sadržaja osnovano na utiscima koje je sadržaj ostavio na korisnike. Postoji opcija spremanja odnosno *bookmarkanja* sadržaja ili postavljanje na listu omiljenog sadržaja, te naposljetku sustav preporuke koji korisniku nudi sadržaj sličan korisnikovim prethodnim pretraživanjima i preuzimanjima.¹¹

MERLOT kolekcija je jedan od najvećih digitalnih repozitorija objekata učenja, sastavljen je od dobro provjerenog sadržaja koji prelazi 91.000 materijala iz dvadeset i dvije kategorije. Sadržaj predaju isključivo korisnici MERLOT-a, no članstvo je besplatno.¹²

3.3 Disciplinarni repozitoriji

Definicija disciplinarnih repozitorija može se svesti na to da su to mjesta gdje možemo pronaći istraživanja iz specifičnih polja znanosti. Disciplinarni repozitoriji nude pristup različitim tipovima informacija ponajprije pristup znanstvenim časopisima, no kao i kod institucijskih repozitorija, disciplinarni ne moraju sadržavati primjerice određene podatke već samo njihove metapodatke, te iako se izvorna informacija nalazi na nekom drugom mjestu,

---

⁹ Usp. Sampson, G. Demetrios; Zervas, Panagiotis. Learning Objects repositories as knowledge management systems. // Knowledge Management & E-Learning 5,2(2013), str. 117.

¹⁰ Isto, str. 120.

¹¹ Isto, str. 126.

¹² Usp. MERLOT.org: MERLOT Help. URL: https://info.merlot.org/merlohelp/topic.htm#t=MERLOT_Collection.htm (2022-08-16)

korisnik im može pristupiti pomoću poveznica. Kao i kod drugih oblika repozitorija, disciplinarni repozitoriji se mogu sastojati od različitih formata i usluga koje nude, primjerice prezentacije, setovi podataka, bibliografije, RSS feedovi itd.¹³

---

¹³Usp. Erway, Ricky. Lasting Impact: Sustainability of Disciplinary Repositories. Dublin, Ohio: OCLC Research, 2012 str. 5.

4. Repozitoriji i otvoreni pristup znanosti

Zbog sve većeg interesa za znanost općenito te sve skupljih znanstvenih časopisa i sve slabijim financiranjem knjižnica, pojavljuje se potreba za otvorenom i besplatnom pristupu znanju za javnost. Fakulteti i sveučilišta diljem svijeta usredotočeni su na stvaranje otvorenog repozitorija kako bih omogućili postavljanje i preuzimanje u svrhe diseminacije znanja u istraživačke i poučne svrhe.¹⁴ Repozitoriji otvorenog pristupa su velika prednost za autore, ali i ostale pravne ili fizičke osobe koje u nekom obliku sudjeluju u procesu poslovanja i stvaranja repozitorija odnosno radova koji su tamo postavljeni. Iskustvo je pokazalo kako repozitoriji pridonose *impact factoru* časopisa, odnosno kako kroz olakšanu diseminaciju časopis ostavlja bolji dojam na svijet znanosti.

Jedna od bitnijih stvari kod repozitorija otvorenog pristupa („OAR – Open Access Repositories“) je što povezuje svijet te omogućava pristup znanju onima koji prije nisu mogli tako lako pristupiti relevantnim i provjerenim podacima.¹⁵

4.1 OpenDOAR

Provjerljivost podataka jest ono čime se OpenDOAR ponosi. Osoba koja postavlja sadržaj mora prvo popuniti formular o postavljanju sadržaja kako bih bila upoznata sa kriterijima OpenDOAR-a. Ukoliko se sadržaj poklapa sa njihovim kriterijima počinje proces „ručnog“ pregledavanja, odnosno, zaposlenici pregledavaju svaku jedinicu postavljenu u repozitorij. Naslovna skraćenica ih definira kao svjetski direktorij repozitorija u otvorenom pristupu. Njihove usluge dostupne su od 2005., a svojim uslugama usmjereni su otvorenom i besplatnom pristupu akademskim izvorima.¹⁶

Pretraživati repozitorije moguće je putem imena ili države, no postoji i iscrpnije napredno pretraživanje, koje omogućava pretraživanje po imenu ili akronimu, imenu organizacije, tipu repozitorija, nazivu softwarea, tipovima sadržaja, temama, državama i regijama.¹⁷

---

¹⁴ Usp. Wani, Zahrid; Ashraf, Sumeer Gul; Javeed, Ahmad Rah. Open acces repositories: A global perspective with an emphasis on Asia. // Chinese Librarianship: An International Electronic Journal 27(2009), str.1.

¹⁵ Isto, str. 2.

¹⁶ Usp. OpenDOAR: About OpenDOAR. URL: <https://v2.sherpa.ac.uk/opensoar/about.html> (2022-08-16)

¹⁷ Usp. OpenDOAR: Advanced Search. URL: <https://v2.sherpa.ac.uk/cgi/search/repository/advanced> (2022-08-16)

5. Digitalni repozitoriji u Hrvatskoj

5.1 Digitalni akademski arhivi i repozitorij – DABAR

Jedan od najpoznatijih Hrvatskih digitalnih repozitorija koji je usmjeren na očuvanje digitalnog znanstvenog i obrazovnog sadržaja jest Dabar odnosno Digitalni akademski arhivi i repozitoriji. Dabar je osnovan kroz suradnju raznih institucija i članova akademske zajednice u suradnji sa Srcem (Sveučilišni računski centar). Dabar svojim korisnicima omogućava stabilno i sigurno održavanje, prikupljanje, pohranu i širenje digitalne građe. Kao i kod ostalih repozitorija, Dabar omogućuje pohranjivanje raznih vrsti podataka odnosno objekata, primjeri objekata su „preprint radovi, recenzirani članci, radovi s konferencija, podaci istraživanja, disertacije, završni radovi studenata, knjige, nastavni materijali, slike, video i audiozapisi, prezentacije, digitalizirana građa...“

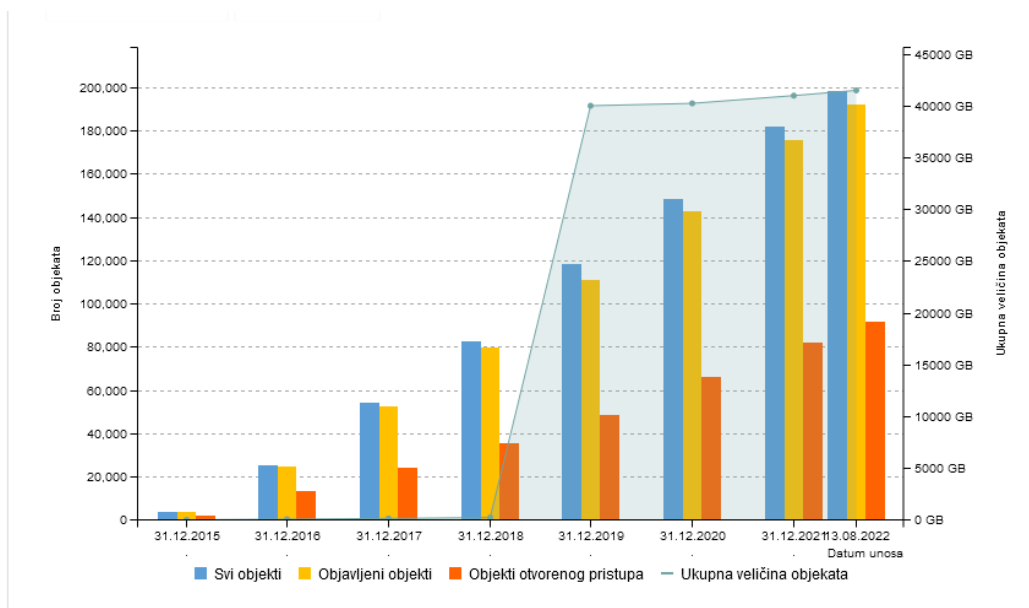
Po zadnjoj aktualnoj statistici Dabar se sastoji od 191620 objekata, od kojih je 47.7% objekata u otvorenom pristupu, te 157 repozitorija. Sadrži se ponajviše od završnih radova koji čine 41.7% objekata, potom diplomskih radova koji čine 39.9%, dok ostatak čine ostali specijalistički diplomski i stručni radovi, znanstveni radovi, disertacije, članci i ostalo.

Korisnici Dabra u sustav prijavljuju se putem svog elektroničkog identiteta odnosno AAI@EduHr, te time ostvaruju mogućnost pohranjivanja i prezervacije podataka te pristupu drugom intelektualnom i znanstvenom sadržaju u otvorenom pristupu. Dabar provodi pohranu završnih radova i disertacija u suradnji sa Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu.¹⁸

Kako bih se bolje prikazala veličina Dabra, na slici dolje prikazana je statistika koja prikazuje ukupan broj objekata kroz vrijeme na godišnjoj razini, te ukupnu veličinu objekata prikazanu u gigabajtima sa zadnjim mjerenjem od 13.8.2022.

---

¹⁸ Usp. Dabar- Digitalni akademski arhivi i repozitoriji: Što je Dabar?. URL: <https://dabar.srce.hr/dabar> (2022-08-17)

Slika 1. Ukupan broj objekata u dabru kroz vrijeme na godišnjoj razini i ukupna količina objekata¹⁹

Po vrsti pristupa najzastupljeniji je otvoreni pristup u 47.8%, zatim ograničeni pristup 40.8% te zatvoreni pristup 10.9% i embargo 0.5%.²⁰

ZIR odnosno *Nacionalni repozitorij završnih i diplomskih radova* bio je dio sustava Dabar te je definiran kao sustav koji „objedinjuje sadržaj svih repozitorija završnih radova visokih učilišta – sveučilišta, fakulteta, veleučilišta i visokih škola.“ Također je nastao u suradnji sa Srcem, ali i Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom Zagreb.

Sadržaj se zasniva većinom od digitaliziranih primjeraka završnih i diplomskih radova sa područja RH. Ukupan broj objekata u repozitoriju u trenutku pisanja ovog rada je 166.931 od kojih je 43.6% u otvorenom pristupu. Završni radovi čine 47.8%, a diplomski radovi 45.8% ukupnih objekata, ostatak čine specijalistički diplomski stručni i završni specijalistički.²¹

5.2 HRČAK – Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa

Portal Hrčak svoje poslovanje javno ne obilježava kao digitalni repozitorij iako pokriva sve funkcionalnosti digitalnog repozitorija kao što su: Pregled i pretraživanje metapodataka putem OAI-PMH protokola, centralizacija stručnih i znanstvenih časopisa, otvoreni pristup i

¹⁹ Usp. Dabar- Digitalni akademski arhivi i repozitoriji: Statistika Dabra. URL: <https://dabar.srce.hr/stats/objects> (2022-08-17)

²⁰ Isto.

²¹ Usp. Nacionalni repozitorij završnih i diplomskih radova ZIR – Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu: O ZIR-u. URL: <https://zir.nsk.hr/o-repozitoriju> (2022-08-18)

slično. Na upit zašto se ne klasificiraju kao digitalni repozitorij objasnili su mailom kako iako je točno da imaju funkcionalnosti digitalnog repozitorija, ne nazivaju ga tako jer „nastoje uredništvima časopisa ponuditi i dodatne funkcionalnosti potrebne za moderno znanstveno izdavaštvo poput podrške uređivačkom procesu pomoću alata *Open Journal Systems (OJS)*.“

²²Zbog toga smatraju Hrčak digitalnim repozitorijem, ali uz dodatne proširene usluge.

Hrčak svojim korisnicima na te načine nudi lakše pretraživanje znanstvenih časopisa jer su stvoreni metapodaci o sadržaju po DC i MODS standardu. Kao i kod prethodnih hrvatskih repozitorija, najveću podršku Hrčku pruža Srce, ali i Hrvatsko informacijsko i dokumentacijsko društvo.²³

5.3. ODRAZ – Otvoreni digitalni repozitorij akademske zajednice FFZG-a

Akademska zajednica Filozofskog fakulteta u Zagrebu u svoj repozitorij pohranjuje materijale stvorene od strane fakultetskih članova ponajprije studenata i profesora te njihovih završnih, diplomskih, znanstvenih i stručnih radova, ali i disertacija i ostalih mateijala koje se mogu koristiti u akademske svrhe. Bitno je naglasiti kako ODRAZ postoji još od 2006. godine, no 2019. godine počinje prelazak na novi repozitorij, no korisnici i dalje mogu pristupiti starom repozitoriju koji je dostupan linkom na samoj naslovnoj stranici ODRAZ-a. Ono što odskače od ostalih sveučilišnih repozitorija, kao primjerice kod FFOS repozitorija gdje je omjer diplomskih i završnih radova ugrubo 50/50, jest da čak 67.2% radova u repozitoriju FFZG čine diplomski radovi, a samo 11.3% čine završni radovi. Prilično veći broj diplomskih radova može se potencijalno objasniti tako što studenti iz drugih krajeva Hrvatske dolaze završiti diplomski studij na Filozofski fakultet u Zagreb.²⁴

5.4 Repozitoriji izvan sustava Dabar

Važno je spomenuti Hrvatske repozitorije koji nisu u sklopu sustava Dabar, kao što su primjerice FULIR odnosno „*Full-text Institutional Repository of the Ruđer Bošković Institute*“ koji pohranjuje i čuva znanstveni sadržaj Instituta Ruđer Bošković. Velika vrijednost postavaljena je na otvoreni pristup sadržaju, ali i otvoreni programski kod pomoću

---

²² Usp. Katić, Nino. Sektor za upravljanje podacima. Osobna poruka. (2022-08-18)

²³ Usp. Srce – Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišni računski centar: Hrčak, Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa. URL: <https://www.srce.unizg.hr/hrcak> (2022-08-18)

²⁴ ODRAZ – Otvoreni digitalni repozitorij akademske zajednice FFZG-a. URL: <https://repozitorij.ffzg.unizg.hr/> (2022-09-09)

kojeg je repozitorij izgrađen. Kako bih korisnici lakše pretraživali znanstvene članke, u suradnji su sa „CROSBI bazom podataka“ koja u suradnji sa sustavom bolje promiče pristup znanstvenom materijalu.²⁵

Također vrijedi spomenuti i Repozitorij Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koji kao institucijski repozitorij, pohranjuje i čuva materijale stvorene od strane djelatnika fakulteta. Ponajviše pohranjuju se članci koji su objavljeni u časopisima, recenzije priopćenja, knjige i doktorskih radova. Pregledavanje radova na stranicama repozitorija moguće je po „godinama, predmetu, odjelima, autorima, mentorima i tipu“, dok za pretraživanje je moguće napredno iscrpno pretraživati po raznim parametrima.²⁶

5.5 Agregator Hrvatskih Repozitorija i Arhiva – ARA

Ara se može definirati kao centralna mrežna točka na kojoj su okupljeni repozitoriji Hrvatske, što olakšava pretraživanje pomoću metapodataka, te kao što je ranije u radu spomenuto, korisnik može pristupiti sadržaju u matičnom repozitoriju, odnosno repozitoriju gdje se taj sadržaj nalazi. Ara je svoje usluge obavljala putem OAI protokola.²⁷

OAI-PMH podrazumijeva „*Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting*“, odnosno protokol za prikupljanje metapodataka koji povećava razinu interoperabilnosti među repozitorijima.²⁸

Isti mehanizam dohvaćanja metapodataka koristila je i Ara, stoga je bila privlačno mjesto za stvaratelje repozitorija koji bi putem usluga Are mogli lakše prikazati i širiti svoje materijale za daljnje korištenje.

Zahvaljujući Sveučilišnom računskom centru, Ara također dobiva podršku širenja svojih usluga te sa svojim poslovanjem počinje 2013. godine. No vijek Ara usluga nije dugotrajan te Ara prestaje sa radom krajem 2021. godine.²⁹

---

²⁵ FULIR - Repozitorij cjelovitih tekstova Instituta Ruđer Bošković. URL: <http://nippur.irb.hr/web/en/projects/fulir.html> (2022-09-09)

²⁶ Repozitorij Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. URL: <http://medlib.mef.hr/> (2022-09-09)

²⁷ Usp. Srce – Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišni računski centar: Agregator hrvatskih repozitorija i arhiva (ARA). URL: <https://www.srce.unizg.hr/ara> (2022-08-19)

²⁸ Usp. Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting. URL: <https://www.openarchives.org/pmh/> (2022-08-17)

²⁹ Usp. Nav. dj. Srce – Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišni računski centar: Agregator hrvatskih repozitorija i arhiva (ARA)

6. Repozitorij Filozofskog Fakulteta u Osijeku

6.1 Općenito o repozitoriju

Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku svoje usluge nudi u suradnji sa sustavom Dabar te na taj način doprinosi diseminaciji znanstvenih digitalnih objekata, što pomaže u promoviranju i citiranju znanstvenih, završnih, diplomskih i stručnih radova kao i disertacija i ostalih intelektualnih dobara stvorenih od strane članova Filozofskog fakulteta u Osijeku.

Radovi se pohranjuju samostalno od strane autora, nakon čega sadržaj prolazi kroz evaluaciju od strane stručnog osoblja koje odlučuje hoće li se sadržaj objaviti ili treba preurediti sadržaj prema određenim normama.³⁰

6.2 Prijavljivanje i početne mogućnosti

Kako je repozitorij izrađen pod sustavom Dabar, korisnici, ponajprije studenti, prijavljuju se preko svoje AAI@EduHr domene, nakon toga mogu vidjeti popis svojih objekata ako su ih prethodno postavili.³¹

The screenshot shows the user interface of the FFOS-repozitorij. At the top left, the logo 'FFOS-repozitorij' is displayed with the subtitle 'Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku'. To the right is a search bar with the text 'Pretraži' and a dropdown menu showing 'ovaj repozitorij'. Below the search bar is the 'dabar' logo with the text 'DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI'. The main content area is titled 'Moji objekti' and contains a table with the following columns: 'PID', 'NASLOV', 'VRSTA', 'DATUM POHRANE', and 'STATUS'. Below the table, there is a section 'POVEZNICE' with links for 'Moji objekti', 'Kako pohraniti svoj rad u repozitorij?', and 'Moje liste'. At the bottom, it shows the user is logged in as 'Nikica Barović' and provides an 'ODJAVA' button and the 'AAI@EduHr' logo.

Slika 2. Stranica koja se prikazuje prilikom ulaska u sustav FFOS-repozitorija³²

³⁰ Usp. Nav. dj. FFOS-repozitorij: Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku.

³¹ FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Moji objekti. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/objects/selfingest> (2022-08-18)

³² Usp. Nav. dj. FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Moji objekti.

Ukoliko korisnik nema iskustva sa pohranjivanjem vlastitih radova u repozitorij, u poveznicama mu se pojavljuju upute.³³ Unutar uputa prikazuju se upute za studente koji žele sami postaviti svoje završne ili diplomske radove.³⁴ No također i upute za autore koje detaljnije objašnjavaju postupak i svrhu samoarhiviranja kao i poveznice za preporuke, smjernice i webinare koji detaljnije upućuju korisnika kako se ispravno služiti elektroničkim dokumentima u smislu pohrane, kreiranja, provjere pristupačnosti dokumenata, ali i drugim preporukama i uslugama koje Dabar nudi.³⁵

Uz pregled svojih objekata korisnik može pregledati i kreirati svoje liste koje sam izrađuje. Liste se sastoje od objekata koje korisnik samostalno dodaje za kasnije korištenje, također moguće je izraditi listu objekata koje vlasnik liste može dijeliti sa drugim korisnicima, koje sam odabire kroz padajući izbornik. Kao i zaglavlje tuđih spremljenih lista na koje je korisnik dodan.³⁶

Moje liste

Pregled **Kreiraj listu**

LISTE SPREMLJENIH OBJEKATA

IME LISTE	VLASNIK LISTE	OPIS
Moja lista 2 (0)	nbarovic@ffos.hr	Ovu listu dijelim sa drugim korisnicima.
Moja lista 1 (0)	nbarovic@ffos.hr	Lista 1

LISTE SPREMLJENIH OBJEKATA PODIJELJENE SA MNOM

IME LISTE	VLASNIK LISTE	OPIS
-----------	---------------	------

Slika 3. Liste koje možemo kreirati unutar sustava FFOS-repozitorija³⁷

³³ Usp. Dabar – Digitalni akademski arhivi i repozitoriji. Upute. URL: <https://dabar.srce.hr/upute> (2022-08-19)

³⁴ Usp. Dabar – Digitalni akademski arhivi i repozitoriji. Upute za studente. URL: <https://dabar.srce.hr/studenti> (2022-08-19)

³⁵ Usp. Dabar – Digitalni akademski arhivi i repozitoriji. Upute za autore. URL: <https://dabar.srce.hr/autori> (2022-08-19)

³⁶ Usp. FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Moje liste. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/islandora-bookmark> (2022-08-19)

³⁷ Nav. dj. FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Moje liste.

Moje liste

Pregled Kreiraj listu

Ime liste *

Ime popisa za spremljene objekte.

Opis liste

Opis liste za spremljene objekte.

KREIRAJ LISTU

Slika 4. Kreiranje liste³⁸

Moja lista 2

Zapis Admin

DETALJAN POPIS

SPREMLJENI OBJEKT	RADNJA
Lista je prazna.	

PODIJELI

Podijeljeno s:

Ukloni

- Odaberite korisnika -

PODIJELI

Slika 5. Lista na kojoj dodajemo osobe sa kojima dijelimo objekte³⁹

2022. urn:nbn:hr:142:023474

Završni rad

SPREMI U MOJU LISTU

Moja lista 2 (0)

Slika 6. Spremanje u listu⁴⁰

6.3 Pohranjivanje radova u repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku

³⁸ Isto.

³⁹ Isto.

⁴⁰ Isto.

Nakon što je opisano prijavljivanje u repozitorij, idući korak je kako pohraniti svoj rad u repozitorij. U gornjem desnom kutu stranice prikazan je padajući izbornik za pohranjivanje u kojemu se odabire oblik objekta koje korisnik želi pohraniti u obliku završnih, diplomskih i specijalističkih radova, disertacija i znanstvenih magistarskih radova, radova u časopisu i zborniku, poglavlja u knjizi, izlaganja na skupu, knjiga, skupova podataka, obrazovnih sadržaja i ostalih dokumenata. Ukoliko se preuzimaju podaci iz neke druge baze podataka onda klikom na pohranjivanje korisnik odabire bazu iz koje će povući podatke primjerice Hrčak, Crosbi, NSK te unosi službeni ID odnosno identifikator zapisa.

6.4 Pohranjivanje diplomskih i završnih radova

Ukoliko se pohranjuje diplomski ili završni rad, korisnik treba uvesti datum obrane, uvesti ime i prezime autora (sebe). Iduće polje jest vrsta i vrijednost identifikatora, koja će biti automatski povučena iz studentovih osobnih podataka koje je prethodno unjeo pri stvaranju svog EduHr identiteta, identifikator je najčešće u OIB obliku no korisnik sam može uvesti druge identifikatore kao što je primjerice JMBAG. U nastavku se navode bitni podaci za opis rada:

- „Odabir jezika rada, naslova i podnaslova rada na drugom jeziku.
- Jezik sadržaja teksta
- Uvođenje sažetka ukoliko sam rad ne sadrži sažetak (min. 150 znakova)
- Ključne riječi
- Sažetak i ključne riječi na drugom jeziku
- Znanstveno područje, polje i grana, primjerice: *Društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti, informacijski sustavi i informatologija*
- Ustanova u kojoj je student stekao akademski stupanj, odnosno: Sveučilište, fakultet, katedra ili odsjek te mjesto.
- Naziv studijskog programa, primjerice *Informatologija – preddiplomski - sveučilišni*
- Država
- Navođenje voditelja ili mentora te njihova funkcija
- Imena, prezimena i funkcije članova povjerenstva
- Napomene za javnost i napomena za administratora⁴¹

---

⁴¹ Usp. FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Pohrani. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/pohrana> (2022-08-19)

Nakon valjano unesenih podataka odabire se opcija za sljedeću stranicu na kojoj se određuju:

- Preuzimanje datoteke sa poveznice ili sa računala
- Vrsta sadržaja (Tekst, video, slika, zvuk)
- Tko ima pravo pristupu radu (otvoreni pristup, pristup korisnicima matične ustanove...)
- *Copyright licenca*, je li rad zaštićen autorskim pravom?
- Je li građa stvorena u digitalnom obliku ili je digitalizirana?
- Kontakt podaci: e-mail, telefon ili mobitel

Naposljetku prikazuje se pregled svih ispunjenih parametara kao i upozorenja oko potencijalno neispravnih unesenih polja. Ukoliko je sve u redu, korisnik može spremi obrazac, spremi i dodati prilog, odustati ili spremi i poslati uredniku.⁴²

6.5 Pohranjivanje drugih radova, knjiga i drugih dokumenata

Izgled i način pohranjivanja ostalih radova sličan je pohranjivanju završnih i diplomskih radova uz manje izuzetke. Pohrana disertacija, znanstvenih i magistarskih radova razlikuje se po tome što uz ime, prezime, identifikator i ostale podatke korisnik unosi predmetnicu, potpredmetnicu, UDK po skupini i oznaci te DOI odnosno identifikator objekta koji se uvelike koristi za znanstvene radove.⁴³

Kod pohranjivanja radova u časopisu uz ranije navedene parametre unose se i metapodaci kao što su: vrsta rada, vrsta recenzije, naslov časopisa, ISSN elektroničkog i tiskanog izdanja te iznos troškova objavljivanja rada u otvorenom pristupu. U nastavku se opisuju autori, poveznice i datoteke.⁴⁴

Radovi u zborniku pohranjuju se sa specifičnim parametrima koji opisuju: sve autore i urednike koji su sudjelovali u radu te njihove odgovornosti, pojedinačnim ili višestrukim ISBN brojevima, polja za svezak, broj, početnu i završnu stranicu i broj rada te naslova serije.⁴⁵

Poglavlja u knjizi pohranjuju se kao prethodni radovi bez specifičnih parametara, dok za pohranjivanje izlaganja na skupu dodatno se unosi vrsta recenzije.⁴⁶

⁴² Usp. FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Pohrani. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/pohrana> (2022-08-19)

⁴³ Isto.

⁴⁴ Isto.

⁴⁵ Isto.

⁴⁶ Isto.

Kod pohranjivanja knjiga, među ostalim specifični parametri su: Vrsta knjige (autorska, urednička), ostale odgovornosti u obliku imena i prezimena i indeksa uloga (suradnik, ilustrator, prevoditelj, recenzent), polje za cijenu plaćenu za objavu knjige u otvorenom pristupu, opis serije odnosno naslova serije, numeracije unutar serije te ISSN serije.⁴⁷

Prilikom pohranjivanja skupova podataka uz prethodne navodi se i sadržaj koji najbolje opisuje skup, primjerice „fizički objekt“, suradnici, jezici afilijacije, korporativni autori, izdavači, metodologija, verzija skupa i geolokacija.⁴⁸

Za pohranjivanje obrazovnih sadržaja korisnik unosi iste parametre koji se ranije spominju uz verziju i status obrazovnih sadržaja (ažurirana, radna i završna verzija). Za pohranjivanje ostalih vrsta dokumenata korisnik koristi ranije ponuđene parametre.⁴⁹

6.6 Pregledavanje materijala u repozitoriju

Moguće je pregledavanje unutar pretraživača, korisnik može pregledati tražene objekte po raznim kategorijama:

- „prema autoru rada
- časopisu u kojem je objavljen rad korisnika Filozofskog fakulteta u Osijeku
- prema članu povjerenstva za obranu diplomskog rada
- prema godini objave
- prema jeziku na kojem je rad objavljen
- prema ključnim riječima
- prema studijskom programu (npr. Informatologija)
- prema svim dokumentima
- prema organizacijskoj jedinici (npr. Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku / Filozofski fakultet / Odsjek za informacijske znanosti)
- prema mentoru ili voditelju
- prema vrsti rada (npr. Rad u časopisu, rad u zborniku...)
- prema području (npr. Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Informacijski sustavi i informatologija)⁵⁰

---

⁴⁷ Isto.

⁴⁸ Isto.

⁴⁹ Usp. FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Pohrani. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/pohrana> (2022-08-19)

⁵⁰Usp. FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Pregledavanje. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/pregledavanje> (2022-08-20)

6.7 Pretraživanje repozitorija

Ukoliko korisnik želi doći do brze informacije odnosno, nije mu potreban specifičan rad, u tom slučaju u gornjem centralnom dijelu stranice uvijek stoji prikazana tražilica bez obzira na kojoj podstranici se korisnik nalazi. Korisnik ima mogućnost pretraživati repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku, ali može i pretraživati po svim repozitorijima u Dabru.⁵¹

Slika 7. Tražilica⁵²

Pretraživanje specifičnih radova olakšano je pomoću opcije „napredno pretraživanje“ koje se nalazi u zaglavlju stranice pored opcije za pregledavanje i pohranjivanje. Napredno pretraživanje podrazumijeva korisnikove kompetencije za rad sa booleanovim operatorima u svrhe dobivanja što specifičnijih rezultata. Znakovi koji se koriste su:

- Znak plus „+“ koji u spajanju sa željenom riječi ima funkciju obaveznog prikazivanja riječi u rezultatu
- Znak minus „-“, ima suprotnu funkcionalnost, odnosno izostavlja specifičnu navedenu riječ iz pretraživanja
- Znak zvjezdica „*“ koji služi kao dodatni zamjenski znak, primjerice „fakultet*“ što može pronaći rezultate „fakulteta“, „fakulteti“ i slično.
- Znak navodnika „“ koji pronalazi samo specifične izraze unesene unutar navodnih znakova, primjerice „Filozofski fakultet u Osijeku“

Pri naprednom pretraživanju pretražuje se po području i pojmovima za pretraživanje, ispod polja za unosenje postoji opcija „+“ za dodavanje dodatnog pretraživanja koje također stvara opciju spajanja pretraživanja pomoću „AND, OR, NOT“ operatora. Opcija „-“, služi za brisanje prethodno stvorenih polja za pretraživanje.

⁵¹ Isto.

⁵² Usp. FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Pregledavanje. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/pregledavanje> (2022-08-20)

Napredno pretraživanje

Područje: Naslov Pojmovi za pretraživanje

+   -

AND

Područje: Autor Pojmovi za pretraživanje

+   -

PRETRAŽI

Slika 8. Napredno pretraživanje, spajanje elemenata pretraživanja pomoću booleanovih operatora⁵³

Područja po kojima korisnik može pretraživati su:

- „Naslov
- Autor
- Ključne riječi
- Znanstveno i umjetničko područje, polje i grana
- Naslov publikacije (časopis, knjiga, zbornik)
- Sažetak
- Ustanova, odjel, odsjek, katedra i zavod
- Voditelj (mentor)
- Član povjerenstva
- Identifikator (DOI, URN NBN i lokalni)
- Identifikator (ISBN i ISSN)
- Potpuna pretraga (metapodaci i cjeloviti tekst)⁵⁴

7. Statistike korištenja repozitorija Filozofskog fakulteta u Osijeku

Kako je Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku digitalni repozitorij koji je usmjeren na znanstvene tematike u svrhe razvoja akademske zajednice, objekti se sastoje većinski od

⁵³ FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Napredno pretraživanje. URL:

<https://repozitorij.ffos.hr/napredno-pretrazivanje> (2022-08-19)

⁵⁴ Isto.

završnih i diplomskih radova studenata fakulteta, ali i znanstvenih i stručnih radova profesora.

Sveukupan broj objekata koji se nalazi u repozitoriju od trenutka pisanja ovog završnog rada je 4.353, od kojih je 87.3% u otvorenom pristupu. Što je izvrsna brojka za repozitorije koji se bave akademskim i edukacijskim temama. Takvi repozitoriji trebali bi imati što veći broj radova u otvorenom pristupu zbog širenja znanja te kako bi mogli biti otvoreni javnosti za boljitak i razvoj akademske zajednice.

Završni radovi čine 45.3% ukupnih objekata, zatim diplomski radovi 41.8%, ostatak čine znanstveni radovi 6.6%, disertacije, znanstveni radovi – pregledni radovi, stručni radovi i ostalo.⁵⁵

7.1 Posjećenost repozitorija FFOS i statistika objavljenih objekata

Statistika pogleda i preuzimanja pokazuje kako posjetitelji češće preuzimaju nego što pregledavaju sadržaj. Prvih pet mjeseci 2021. godine čine aritmetičku sredinu od 60.247,4 preuzimanja mjesečno te 4.726,4 pogleda mjesečno. Broj preuzimanja i pogleda pada u lipnju te započinje sa novim rastom u rujnu.⁵⁶

Najviše pregleda i preuzimanja dolazi iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Njemačke i Sjedinjenih Američkih Država.⁵⁷

Današnjim danom ukupan broj objavljenih objekata je preko 4.505 odnosno 5.0427GB podataka.⁵⁸

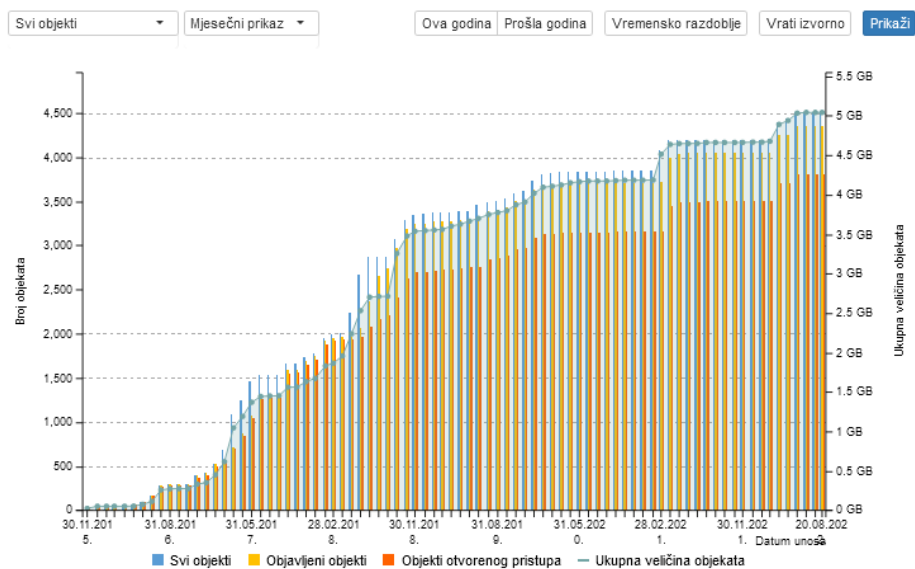
---

⁵⁵ Usp. FFOS-repozitorij, Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku: Dobro došli u FFOS-repozitorij. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/> (2022-08-19)

⁵⁶ Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet. (2022). FFOS-repozitorij: statistika pogleda/preuzimanja objekata [skup podataka]. 21.08.2022. Dostupljeno iz: <https://repozitorij.ffos.hr/stats/repository>

⁵⁷ Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet. (2022). FFOS-repozitorij: statistika pogleda/preuzimanja lokacije objekata [skup podataka]. 21.08.2022. Dostupljeno iz: <https://repozitorij.ffos.hr/stats/repository>

⁵⁸ Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet. (2022). FFOS-repozitorij: statistika pohrane objekata [skup podataka]. 21.08.2022. Dostupljeno iz: <https://repozitorij.ffos.hr/stats/objects>

Slika 9. Objavljeni objekti od 30.11.2015. do 20.8.2022. ⁵⁹

⁵⁹ Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet. (2022). FFOS-repozitorij: statistika pohrane objekata [skup podataka]. 21.08.2022. Dostavljeno iz: <https://repozitorij.ffos.hr/stats/objects>

8. Zaključak

Digitalni repozitoriji stvaraju prostor pozitivne centralizacije u smislu kako ujedinjuje i lokalizira sav sadržaj na jednom mjestu. Zbog toga omogućuje korisnicima nesmetan pristup znanju u obliku stručnih i znanstvenih radova, ali i mnogih drugih. Bilo da je riječ o institucijskim repozitorijima ili specifičnim repozitorijima koji se bave jednom specifičnom temom, uvijek je zdrava praksa imati radove u otvorenom pristupu. Otvoreni pristup otvara mogućnosti za nova znanja i promovira širenje akademske zajednice i znanstvenog načina razmišljanja. Zahvaljujući uslugama i portalima kao što su Dabar i Hrčak znanost u hrvatskoj još uvijek je živa i zdrava, u prilog tome idu i statistički podaci koji daju uvid u broj pregleda i preuzimanja radova iz repozitorija, te pokazuju kako kroz godine količina radova u većini slučajeva raste ili stagnira kao i broj preuzimanja. Kako je ranije spomenuto Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku je većinski u otvorenom pristupu, te zbog toga ljudi iz cijelog svijeta mogu pristupiti završnim, diplomskim, ali i stručnim i ostalim radovima koji su stvoreni od strane studenata i profesora fakulteta. Zbog toga jednostavna Google pretraga imena i prezimena primjerice studenata odmah izbacuje njen/njegov završni, diplomski ili neki drugi rad, što može koristiti u svrhe samopromocije studenta ili profesora, kao i to što doprinosi akademskoj zajednici. Stranica repozitorija Filozofskog fakulteta u Osijeku, iako relativno skromnog izgleda, nudi jednostavne i jasne upute za korištenje repozitorija, ali i pohranjivanje objekata u repozitorij. Kako repozitorij FFOS surađuje sa Dabrom, korisnici kroz korištenje repozitorija postaju upoznati i sa Dabrom koji još više proširuje opcije pretraživanja i korištenja akademskih repozitorija hrvatske.

9. Literatura

1. Dabar- Digitalni akademski arhivi i repozitoriji: Što je Dabar?. URL: <https://dabar.srce.hr/dabar> (2022-08-21)
2. Erway, Ricky. Lasting Impact: Sustainability of Disciplinary Repositories. Dublin, Ohio: OCLC Research, 2012 str. 5.-18.
3. FFOS-repozitorij: Repozitorij Filozofskog fakulteta u Osijeku. URL: <https://repozitorij.ffos.hr/o-repozitoriju> (2022-08-21)
4. FULIR - Repozitorij cjelovitih tekstova Instituta Ruđer Bošković . URL: <http://nippur.irb.hr/web/en/projects/fulir.html> (2022-09-09)
5. Gibbons, Susan. Defining an institutional repository. // Library Technology Reports 40,4(2009), str. 6. - 10. URL: <https://journals.ala.org/index.php/ltr/article/view/4378> (2022-08-21)
6. Katić, Nino. Sektor za upravljanje podacima. Osobna poruka. (2022-08-21)
7. MERLOT.org: MERLOT Help. URL: https://info.merlot.org/merlohelp/topic.htm#t=MERLOT_Collection.htm (2022-08-21)
8. Nacionalni repozitorij završnih i diplomskih radova ZIR – Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu: O ZIR-u. URL: <https://zir.nsk.hr/o-repozitoriju> (2022-08-21)
9. ODRAZ – Otvoreni digitalni repozitorij akademske zajednice FFZG-a. URL: <https://repozitorij.ffzg.unizg.hr/>
10. Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting. URL: <https://www.openarchives.org/pmh/> (2022-08-21)
11. OpenDOAR: About OpenDOAR. URL: <https://v2.sherpa.ac.uk/opensoar/about.html> (2022-08-21)
12. OpenDOAR: Advanced Search. URL: <https://v2.sherpa.ac.uk/cgi/search/repository/advanced> (2022-08-21)
13. Repozitorij Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. URL: <http://medlib.mef.hr/> (2022-09-09)
14. Sampson, G. Demetrios; Zervas, Panagiotis. Learning Objects repositories as knowledge management systems. // Knowledge Management & E-Learning 5,2(2013), str. 117. - 136. URL: <https://www.kmel-journal.org/ojs/index.php/online-publication/article/view/199> (2022-08-21)
15. Srce – Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišni računski centar: Hrčak, Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa. URL: <https://www.srce.unizg.hr/hrcak> (2022-08-21)
16. Srce – Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišni računski centar: Agregator hrvatskih repozitorija i arhiva (ARA). URL: <https://www.srce.unizg.hr/ara> (2022-08-21)

17. Vrana, Radovan. Digital Repositories and the future of preservation and use of scientific knowledge. // Informatologia 44,1(2011) str. 55. - 62. URL: <https://hrcak.srce.hr/66896> (2022-08-21)
18. Wani, Zahrid; Ashraf, Sumeer Gul; Javeed, Ahmad Rah. Open acces repositories: A global perspective with an emphasis on Asia. // Chinese Librarianship: An International Electronic Journal 27(2009), str.1. - 13. URL: URL: https://www.researchgate.net/publication/234472384_Open_Access_Repositories_A_Global_Perspective_with_an_Emphasis_on_Asia (2022-08-21)